

به نام خدا

خاورمیانه جدید

مؤلف: جیمز ال. گلورین

استاد تاریخ خاورمیانه در دانشگاه کالیفرنیا آمریکا (UCLA)

مترجم: مهدی زیبائی

استادیار روابط بین الملل در دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)

تاریخ انتشار (۲۰۱۸)

سرشناسه	گل‌وین، جیمز ال، ۱۹۵۱ - ج.
عنوان و نام پدیدآور	Gelvin, James L.
مشخصات نشر	خاورمیانه جدید؛ مؤلف جیمز ال. گل‌وین؛ ترجمه مهدی زیبایی.
مشخصات ظاهری	قزوین: دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، انتشارات، ۱۳۹۸.
شابک	۹۷۸۶۲۲۶۸۹۸۰۶۵
وضعیت فهرست نویسی	۲۱۳ ص: مصور (رنگی)، نقشه.
یادداشت	قیفا
یادداشت	عنوان اصلی: The new Middle East : what everyone needs to know, 2018.
موضوع	کتابخانه
موضوع	خاورمیانه - سیاست و حکومت - قرن ۲۱ ج.
موضوع	Middle East--Politics and government--21st century
موضوع	داستان - تاریخ
موضوع	IS (Organization) -- History
موضوع	بهار عربی، ۲۰۱۰ ج. -
موضوع	Arab Spring, 2010
موضوع	امنیت انسانی - خاورمیانه
موضوع	Human security -- Middle East
موضوع	خاورمیانه - تاریخ
موضوع	Middle East -- History
موضوع	خاورمیانه - روابط خارجی - قرن ۲۱ ج.
موضوع	Foreign relations Middle East -- 21st century
شناسه افزوده	ژیدانی، مهدی، ۱۳۵۷ - مترجم
شناسه افزوده	دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، انتشارات
رده پند و تکرار	DS ۶۴/۱۲۳
رده پند و تکرار	۱۵۴/۰۵۴
شماره کتابشناسی ملی	۵۹۸۰۳۹۸

عنوان : خاورمیانه جدید

مؤلف : جیمز ال. گل‌وین

مترجم : مهدی زیبایی

ناظر فنی : حمید کلهر

صفحه‌آرا : سلمان شاهمرادی

شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۶۸۹۸-۰۶-۵

نوبت چاپ : اول ۱۳۹۸

قیمت : ۶۳۰۰۰ تومان

شمارگان : ۵۰۰ جلد

ناشر : انتشارات دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)

قزوین، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، تلفن ۳۳۹۰۱۴۲۶ - ۰۲۸

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

مسئولیت حقوقی و قانونی محتوای کتاب بر عهده صاحبان اثر است

فهرست مطالب

ج.....	سخن مترجم
ذ.....	مقدمه

فصل ۱- پیش از طوفان: خاورمیانه از ۱۹۴۵ تا ۲۰۱۱..... ۱

۳.....	خاورمیانه چیست؟
۴.....	چه کسانی در خاورمیانه زندگی می کنند؟
۶.....	نظام دولت های خاورمیانه چگونه است؟
۱۱.....	آیا دولت ها در خاورمیانه دارای خصوصیات مشترک هستند؟
۱۵.....	زندگی سیاسی در خاورمیانه تا سال ۲۰۱۱ چگونه بود؟
۱۸.....	شکل گیری دولت در منطقه چگونه برپیش رویش نظام های استبدادی در خاورمیانه تاثیر گذاشت؟
۱۹.....	مداخله قدرت های بزرگ در منطقه چگونه نظام های استبدادی در خاورمیانه را تقویت نمود؟
۲۳.....	استخراج نفت چگونه خاورمیانه را تحت تاثیر قرار داده است؟
۲۶.....	"خاورمیانه جدید" چیست؟

فصل ۲- ناآرامی های عربی و پیامدهای آن..... ۲۹

۳۱.....	ناآرامی های عربی چگونه آغاز شد؟
۳۴.....	تا چه اندازه استفاده از عبارت "بهار عربی" برای توصیف ناآرامی ها مناسب است؟
۳۷.....	چه عوامل ریشه داری موجب آسیب پذیری دولت های عرب در برابر خشم عمومی گردید؟
۴۰.....	چه عوامل مشروطی موجب آسیب پذیری دولت های عرب در برابر خشم عمومی شد؟
۴۱.....	ناآرامی های تونس و مصر چگونه به وقوع پیوست؟
۴۳.....	چه تصورات نادرستی در خصوص انقلاب مصر وجود دارد؟
۴۵.....	علت محبوبیت بالای جنبش های اسلامی در خاورمیانه چیست؟
۴۸.....	چرا ناآرامی های یمن و لیبی بسیار خشونت آمیز بودند؟

- ۵۰.....رژیم‌های بحرین و سوریه چگونه توانستند به حکومت خود ادامه دهند؟
- ۵۲.....چرا ناآرامی‌ها تأثیر نسبتاً محدودی بر پادشاهی‌های عربی داشتند؟
- ۵۴.....اعتراضات در رژیم‌های دوگانه/پیوندهی چگونه بودند؟
- ۵۶.....آیا شکست ناآرامی‌های عربی محتمل بود؟
- ۵۷.....ناآرامی سال‌های ۲۰۱۰-۲۰۱۱ چه تأثیرات کلی به همراه داشت؟

۳- وضعیت پیچیده سوریه

- ۶۳.....ناآرامی سوریه چگونه شروع شد؟
- ۶۴.....ناآرامی سوریه تا چه اندازه از ناآرامی‌های تونس و مصر متفاوت بود؟
- ۶۶.....زندگی سیاسی و اقتصادی در سوریه پیش از بروز ناآرامی چگونه بود؟
- ۶۹.....بشار اسد کیست؟
- ۷۰.....حکومت سوریه چه کمک‌های خارجی دریافت داشته است؟
- ۷۳.....چه کسانی از مخالفین حمایت می‌کنند؟
- ۷۶.....مداخله خارجی تا چه اندازه در طولانی شدن ناسامانی سوریه تأثیرگذار بوده است؟
- ۷۸.....جریان مخالف سوری کیست؟
- ۸۲.....وختامت خسارت وارده بر سوریه تا چه اندازه است؟
- ۸۶.....ناآرامی سوریه تا چه اندازه همسایگان این کشور را متأثر نموده است؟
- ۹۰.....جنگ داخلی سوریه چگونه پایان خواهد یافت؟

۴- ظهور و سقوط دولت اسلامی عراق و سوریه (ISIS)

- ۹۷.....دولت اسلامی عراق و سوریه چیست؟
- ۹۸.....داعش از کجا می‌آید؟
- ۱۰۱.....داعش به چه چیز باور دارد؟
- ۱۰۴.....آیا داعش جریانی آخرالزمانی است؟
- ۱۰۵.....آیا داعش بک گروه اسلامی به حساب می‌آید؟
- ۱۰۷.....داعش چگونه توانست در فاصله زمانی اندک سرزمین‌های وسیعی را تسخیر نماید؟
- ۱۱۰.....چه کسانی به داعش پیوستند؟

- داعش در کدام مناطق گسترش یافت؟..... ۱۱۳
- زندگی در دولت اسلامی چگونه است؟..... ۱۱۵
- چرا ایالات متحده اقدام به عملیات نظامی علیه داعش نمود؟..... ۱۱۹
- چرا داعش عملیات تروریستی خود را در چارچوب مبارزه جهانی آغاز نمود؟..... ۱۲۲
- داعش چه تاثیری بر خاورمیانه داشته است؟..... ۱۲۴
- آینده حاوی چه حوادثی برای نظام سیاسی خلافت داعش می باشد؟..... ۱۲۶
- با محو نظام سیاسی خلافت چه اتفاقی برای داعش خواهد افتاد؟..... ۱۲۹

۵- روابط بین المللی خاورمیانه جدید: حامیان، نمایندگان و جریان های مستقل..... ۱۳۳

- استراتژی خاورمیانه ای ایالات متحده در دوره باراک اوباما تا چه اندازه دستخوش تغییر شد؟..... ۱۳۵
- میان ایالات متحده و متحدانش در منطقه چه اتفاقی رخ داده است؟..... ۱۳۹
- آیا اوباما استراتژی خاصی برای خاورمیانه داشت؟..... ۱۴۵
- در دوره اوباما سیاست امریکا نسبت به ایران چگونه بود؟..... ۱۴۹
- نفت چه نقشی در خاورمیانه جدید ایفاء می کند؟..... ۱۵۱
- ریشه رقابت ایران-سعودی چیست؟..... ۱۵۴
- ترکیه چه نقشی در خاورمیانه جدید دارد؟..... ۱۵۹
- در کشمکش بین اسرائیل- فلسطین چه حوادثی رخ داد؟..... ۱۶۱

۶- امنیت انسانی در خاورمیانه جدید..... ۱۶۵

- "امنیت انسانی" چیست؟..... ۱۶۷
- فشارهای جمعیتی چه تاثیری بر خاورمیانه دارند؟..... ۱۶۹
- کاهش منابع آب چه تاثیری بر خاورمیانه دارد؟..... ۱۷۱
- جنگ چه تاثیری بر محیط زیست خاورمیانه دارد؟..... ۱۷۳
- تغییرات آب و هوایی چگونه می تواند بر خاورمیانه تاثیر گذار باشد؟..... ۱۷۵
- بحران آوارگی چیست؟..... ۱۷۷
- وضعیت زنان در خاورمیانه چگونه است؟..... ۱۸۰
- خاورمیانه تا چه اندازه فقیر است؟..... ۱۸۴

سخن مترجم

اگر از منظر نهادگرایان تاریخی به وضعیت کنونی خاورمیانه نگریسته شود، خاورمیانه امروز برآیندی از تاریخ پر فراز و نشیب دیروز است که خود را در شکل منطقه‌ای در آستانه انفجار به نمایش گذاشته است. چرا که امروز همان آینده دیروز یا به عبارتی همان گذشته فردا می‌باشد. در این چارچوب برای شناخت آینده و پیش‌بینی آن، تتبع در گذشته و واکاوی حاضر اجتناب‌ناپذیر است. بر خلاف دیدگاه نظریه‌پردازان جریان اصلی روابط بین‌الملل (نواقع‌گرایان و نولیرال‌ها) نظم‌های بین‌المللی پدیده‌های اجتماعی هستند که بیش از قدرت و اقتصاد ریشه در ساختار اجتماعی زندگی انسان‌ها دارند. در این میان موضوع هویت یکی از پیچیده‌ترین موضوعات در علوم اجتماعی محسوب می‌گردد که به عنوان پایه کنش ارتباطی، طیفی از همکاری و تقابل را در بر می‌گیرد. از یک سو، انسان‌ها به واسطه عضویت در نهادهای مختلف اجتماعی از بدو تولد درون لایه‌های مختلف هویتی قرار دارند؛ به طوری که بعد اجتماعی حیات بشر متضمن همپوشانی هویت‌های بشری است که به واسطه عضویت در خانواده، قوم، مذهب، ملت و ... به طور ناخودآگاه شکل می‌گیرد و زمینه نزدیکی افراد به یکدیگر را فراهم می‌سازد. از سویی دیگر، تعارضات بشری موجب اختلاف منافع، تعارض افراد و در نهایت تقابل جوامع انسانی خواهد شد. انسان‌ها هویت خود را از نهادهای اجتماعی مختلف داخل و خارج از مرزهای ملی اخذ می‌کنند که هر یک از آنها نقش مهمی در شکل‌گیری و تداوم جوامع یا ظهور جریان‌های همگرا و واگرا در آنها دارند. بر این اساس، دامنه گسترده‌ای از جوامع درون و بیرون از یک دولت نظیر خانواده، قومیت، ملیت و جهان وجود دارد که انسان هسته اصلی آنها محسوب می‌گردد. به عبارت دیگر، جامعه در معنای موسع مخلوق ترکیبی از افراد و هویت‌های مختلف بشری است؛ رابطه دو جانبه‌ای بین آنها وجود دارد به طوری که یکدیگر را در فرآیندی پویا بازتولید می‌کنند. بر این اساس، انسان‌ها به صرف انسانیت عضو چندین جامعه و در بطن ساختارهای اجتماعی رقیب قرار دارند.

بنا بر تعریف ارائه شده در دایره‌المعارف بریتانیکا ساختار اجتماعی تشکیلات اجتماعی الگومندی است که ضمن شکل‌دهی به اقدامات بشری به واسطه فعالیت انسان‌ها در عرصه

حیات اجتماعی شکل می گیرند. در سطح کلان، ساختار اجتماعی شامل نظام قشربندی اجتماعی-اقتصادی (برای مثال ساختار طبقاتی)، نهادهای اجتماعی یا دیگر روابط الگومند بین گروه‌های بزرگ اجتماعی می‌باشد. در سطح میانه، این ساختار به صورت شبکه‌ای اجتماعی ظاهر می‌شود که افراد یا سازمان‌ها را به یکدیگر پیوند می‌زند. در سطح خرد، هنجارهایی است که رفتار انسان‌ها را درون نظام اجتماعی شکل می‌دهد. با توجه به چند بعدی بودن موضوع نظم فرادولتی، ساختارهای اجتماعی به ویژه در سطح کلان می‌توانند سطوح مختلف جوامع (جهانی و منطقه‌ای و درون دولت) را به یکدیگر متصل کنند و رویدادهای سیاسی حاضر و آتی را تحلیل و بعضاً پیش‌بینی نمایند. این ساختارها فرد، دولت، منطقه و جهان را درون یک مفهوم اجتماعی بزرگ به یکدیگر پیوند می‌زنند. اصل ساختار اجتماعی با حقیقت جهان اجتماعی در پیوند است؛ به طوری که رفتار انسان همواره درگیر الگوهای خاص ارتباطات اجتماعی-به عنوان بافت جامعه- می‌باشد و توسط آنها شکل می‌گیرد. به طور خلاصه، دولت‌ها پدیده‌های اجتماعی هستند که در چارچوب یک جامعه بزرگ بشری با یکدیگر در حال تعامل می‌باشند؛ بر این اساس چگونگی روابط آنها تابعی از همسویی یا تضاد هویتی گروه‌های اجتماعی در دولت‌های مربوطه می‌باشد که به منافع بازیگران معنی می‌بخشد. در این راستا، کشمکش‌های ایدئولوژیک بین بازیگران دولتی و غیردولتی که به طور برجسته در منطقه خاورمیانه خودنمایی می‌کند تابعی از تفاوت‌های هویتی می‌باشد که در بستر ارتباطات اجتماعی ظهور می‌نماید. اگر چه به نظر می‌رسد که ساختارهای اجتماعی پیکربندی‌های ثابتی هستند اما آنها در یک بستر تاریخی تغییر می‌کنند. به عبارت دیگر، با آن که ساختارهای اجتماعی به عنوان پدیده‌های ثابت و دائمی فرض می‌شوند اما شکل آنها به طور پیوسته در طول زمان متحول می‌گردد. در این بستر الگوهای همکاری و تضاد بازیگران در طول زمان ثابت نیست و با تغییر شرایط اجتماعی ساختار نظم فرادولتی نیز تغییر می‌یابد.

کتاب حاضر ترجمه آخرین اثر جیمز گلورین با عنوان "همه چیز درباره خاورمیانه جدید" می‌باشد که با توجه به تفاوت‌های زبانی و با هدف سهولت خوانندگان محترم به عنوان "خاورمیانه جدید" به زیور طبع آراسته گردید. مولف کتاب استاد تاریخ خاورمیانه در دانشگاه

کالیفرنیا (UCLA) می‌باشد که آثار وی در گروه‌های علمی تاریخ، علوم سیاسی و روابط بین‌الملل دانشگاه‌های مختلف در سراسر دنیا به عنوان منبع اصلی دروس مرتبط با منطقه خاورمیانه تدریس می‌گردد. اثر حاضر در شش بخش مجزا به وضعیت خاورمیانه در دوره پس از ناآرامی‌های عربی می‌پردازد که به طور خاص سه بخش آن "وضعیت پیچیده سوریه"، "ظهور و سقوط دولت اسلامی عراق و شام" و "امنیت انسانی در خاورمیانه" اشاره به دغدغه‌های بازیگران منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای در سال‌های آتی دارد.

ترجمه اثر پیش رو نزدیک به یک سال به طول انجامید و طولانی بودن زمان آن از یک سو ناشی از قلم پیچیده مولف در نگارش متن اصلی و از سوی دیگر وسواس و دقت مترجم در انتقال صحیح مطالب بود. در سراسر کتاب سعی شده است تا حد ممکن از ترجمه لفظ به لفظ خودداری گردد و منظور مولف در قالب جملات و عبارات سلیس و روان به خواننده منتقل شود. در این ارتباط در برخی از جملات که به نظر می‌رسید نوشتار مولف همراه با ابهام، پیچیده و به ظاهر نامرتب با موضوع کتاب می‌باشد مترجم برای تسهیل فهم خواننده اقدام به شفاف‌سازی موضوع و بیان پاره‌ای از توضیحات در شکل پانویس در صفحات مربوطه نموده است. در تهیه نسخه نهایی این اثر دانشجویانم در دروس مرتبط با خاورمیانه در دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد کمک‌های قابل ملاحظه‌ای در رفع غلط‌های املائی، تصحیح و روان‌سازی ترجمه از طریق مطالعه نسخه ابتدایی ترجمه نمودند. در این ارتباط لازم می‌دانم از آقایان مهدی مهدوی، سروش قاسمی و خانم سیمین عمیدی تشکر نمایم. در پایان ضروریست مراتب سپاسگزاری خود را از جناب آقای کلهر مدیریت محترم اداره چاپ و انتشارات دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) به جهت تسریع در انتشار این مجلد اعلام دارم.

دکتر مهدی زیبایی

عضو هیات علمی دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)